

ประเด็นห่วงใยของการเปิดเสรีการค้าของเสียอันตรายข้ามแดนใน AJCEP

เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง, สุภรนต์ ไรจน์ไพรวงศ์, วลัยพร मुखสุวรรณ

กลุ่มศึกษาและรณรงค์มลภาวะอุตสาหกรรม, 6 ตุลาคม 2551

เป็นที่ชัดเจนว่า ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนกับญี่ปุ่น หรือ AJCEP จะเปิดให้มีการซื้อ-ขาย และการนำเข้า-ส่งออกของเสียในระหว่างประเทศสมาชิกได้อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเพื่อนำมาปรับปรุง ใช้งานต่อ นำมารีไซเคิล หรือแม้แต่นำมากำจัด หรือพูดให้เข้าใจง่ายขึ้นก็คือ ข้อตกลงนี้ทำให้ของเสีย กลายเป็นสินค้าที่จะซื้อขาย ส่งออก นำเข้า ข้ามพรมแดนระหว่างประเทศอาเซียนกับญี่ปุ่น เป็นไป อย่างเสรี ถูกกฎหมาย และได้รับการคุ้มครอง

ตามข้อ 25 (Article 25 : Goods Wholly Obtained or Produced) ของข้อตกลง AJCEP มีการพูดถึงสินค้าของเสียที่จะเปิดเสรีให้ค้าขายกัน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ในข้อย่อย (i) และ ข้อ ย่อย (j)

ข้อ (i) ระบุถึง สิ่งของจากประเทศภาคี ซึ่งไม่สามารถใช้การต่อไปตามวัตถุประสงค์เดิม ได้แล้ว หรือไม่สามารถเก็บไว้ หรือไม่สามารถซ่อมแซมได้แล้ว และควรแก่การกำจัดทิ้ง, การ สกัดบางส่วนออกมาปรับปรุงใช้ หรือการรีไซเคิลเท่านั้น

(i) articles collected in the Party which can no longer perform their original purpose or be restored or repaired, and are fit only for disposal, for the recovery of parts or raw materials, or for recycling purposes;

สำหรับข้อ (j) ระบุถึง เศษซากและของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต หรือผ่าน กรรมวิธีทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นการทำเหมืองแร่ การเกษตร การก่อสร้าง การกลั่น (น้ำมัน) การเผาขยะ และการบำบัดสิ่งปฏิกูล หรือจากการบริโภคในประเทศภาคี โดยที่เป็นของเสีย และเศษซากที่ควรแก่การกำจัดทิ้ง หรือเพื่อการสกัดเอาของบางส่วนออกมาใช้เป็นวัตถุดิบ เท่านั้น

(j) scrap and waste derived from manufacturing or processing operations, including mining, agriculture, construction, refining, incineration and sewage treatment operations, or from consumption, in the Party, and fit only for disposal or for the recovery of raw materials;

พิจารณาจากนิยามทั้งสองข้อนี้จะเห็นได้ว่า เป็นการให้คำจำกัดความถึงของเสียอย่าง กว้างขวางและครอบคลุมไปหมด สินค้าที่สามารถซื้อขายข้ามแดนกันในระหว่างประเทศในกลุ่ม อาเซียนกับประเทศญี่ปุ่น นอกจากหมายถึงพวกเครื่องใช้ไฟฟ้าเก่า แบตเตอรี่เก่า ยางรถยนต์ใช้แล้ว

ยังรวมถึงของเสียหรือขยะทั้งหลาย เช่น พวกเก้าอี้หรือเศษซากที่เหลือจากการเผาทำลายหรือการบำบัดแล้ว พวกที่ไม่มีทางใช้อะไรได้อีก นอกเหนือจากการนำไปกำจัดทิ้ง

เมื่อเข้าไปตรวจดูตารางรายการสินค้า (Schedule of the Kingdom of Thailand) ใน “ความตกลงว่าด้วยความเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น” เล่มที่ 1 ตั้งแต่ chapter 23 – chapter 39 หน้า 431-473 ก็จะพบว่า มีรายการที่ครอบคลุมทั้งขยะเทศบาล ขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาล ของเสียอันตรายจากห้องแล็บต่างๆ พวกขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ นับร้อยๆ ชนิด กากตะกอนที่มีสารอันตรายมากมายจากโรงบำบัดน้ำเสีย กากกัมมันตรังสี หรือที่ชาวบ้านทั่วไปเรียกว่า กากนิวเคลียร์ และอื่นๆ อีกมากมาย

สิ่งที่เป็นของเสียทั้งหลาย แม้แต่ประเภทที่มีพิษภัยและปนเปื้อนสารอันตรายคือสิ่งที่ประเทศคู่สัญญาจะส่งข้ามแดนกันได้ภายใต้ข้อตกลง AJCEP

รูปธรรมของเรื่องที่เรากำลังพูดถึงคืออะไร

ตารางกล่าวถึงรายการเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ใช้แล้วและรายการของเสียที่ญี่ปุ่นส่งมาประเทศไทย (ดูรายละเอียดในตาราง 1 ในเอกสาร แนบท้าย) ซึ่งให้เห็นว่า ประเทศของเรามีการนำเข้าของเสียและของที่ใช้แล้วต่างๆ จากญี่ปุ่นจำนวนมากและหลายชนิดอยู่แล้ว

ตัวอย่างประเภทแรกคือ พวกอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า รายการที่ปรากฏในตารางสถิติการนำเข้าสินค้าใช้แล้วเป็นเพียงบางส่วนของ การนำเข้าเท่านั้น จะเห็นว่ามีหมดเกือบทุกอย่าง ตั้งแต่คอมพิวเตอร์เก่า ไม่ว่าจะ เป็นคอมพิวเตอร์มือถือ พวกปาล์ม PDA, คอมพิวเตอร์กระเป๋าหิ้ว หรือแล็ปท็อป และคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลหรือ PC ปีที่แล้วมีการนำเข้าเฉพาะจากญี่ปุ่น รวมแล้วมากกว่า 13,000 ชิ้น คิดเป็นเงินรวมมากกว่า 45 ล้านบาท และยังมีพวกหน่วยประมวลผล หรือ CPU แม้แต่แป้นพิมพ์หรือ Key Board คอมพิวเตอร์ก็มีการนำเข้ามาจากญี่ปุ่น จำนวนมาก

นอกจากนั้นยังมีพวกแผงวงจรพิมพ์ ชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ใช้แล้วทั้งหลาย นำเข้ากันมาเป็นมูลค่าหลายร้อยล้านบาท สำหรับปลั๊กโทรศัพท์และชิ้นส่วนก็มีการนำเข้าเกือบ 18,000 กิโลกรัม มูลค่ามากกว่า 100 ล้านบาท ยังมีพวกหลอดไฟที่ใช้ในเครื่องอุปกรณ์ทางการแพทย์ อุปกรณ์กึ่งตัวนำ ไดโอด ทรานซิสเตอร์ วงจรรวมที่ใช้ในทางอิเล็กทรอนิกส์ ของใช้แล้วเหล่านี้มีการนำเข้ามาเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งเป็นของที่มีสารพิษปนเปื้อนอยู่ทั้งสิ้น โดยที่ระบบของบ้านเราติดตามไม่ได้ว่าเข้ามาแล้วไปไหน

ตัวอย่างพวกเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ยกมานี้ จัดอยู่ในเรื่องของของเก่า-ของที่ใช้แล้ว ส่วนว่าจะเหลืออายุการใช้งานสักเท่าไรนั้นไม่ทราบได้ บางอย่างก็อาจจะหมดอายุการใช้งานแล้ว เพียงแต่ยังอยู่ในรูปร่างที่ไม่ถึงกับเป็นของเสีย ใช่หรือไม่

อีกตารางหนึ่งแสดงให้เห็นว่า ต่างประเทศมีการส่งของเสียต่าง ๆ ที่ไม่ใช่สินค้าเก่าเข้ามาในประเทศไทยไม่น้อย ข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในตารางนี้เป็นเพียงบางส่วนของที่คิดมา-ไม่ได้รวมปริมาณการนำเข้าทั้งหมดของปี 2550 ส่วนที่คิดมาเป็นรายการเฉพาะของเสียพวกเคมีวัตถุ ซึ่งเป็นของเสียอันตรายตามกฎหมาย ซึ่งก็ยกมาให้เห็นเพียงบางรายการเท่านั้น

จะเห็นได้ว่า ในปี 2550 มีการนำเข้าของพวกนี้มาจากญี่ปุ่นเป็นจำนวนมหาศาล คิดเป็นเงินหลายร้อยล้านบาท เป็นธุรกิจที่ไม่ธรรมดา อย่างเช่นของเสียอันตรายจำพวกซีแร่-ซีถ้า นำเข้ามาเกือบ 600 ล้านกิโลกรัม พวกเศษน้ำมันก็มาก หรือแม้แต่กากกัมมันตรังสี พวกขยะจากอุตสาหกรรมเคมี เศษตะกั่ว มีการนำเข้ามาทั้งสิ้น

ทั้งหมดนี้เรากำลังพูดถึงของเก่าและของเสียที่มีการขนเข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมายและอยู่ภายในการกำกับของระบบศุลกากร คำถามคือ ของเหล่านี้ยังคงเต็มไปด้วยอันตรายหรือไม่ คำตอบคืออันตรายอย่างยิ่ง การนำเข้าที่ถูกกฎหมายหรือเป็นไปตามระบบไม่ได้ส่งผลให้พิษภัยลดลง ถ้ามองต่อไปว่า กระบวนการสอดส่องหรือติดตามตรวจสอบของพวกนี้เป็นอย่างไร ตอบได้ว่า สังคมไม่มีส่วนรู้เห็นเลย เป็นเรื่องของธุรกิจเฉพาะและอยู่ในความดูแลของหน่วยงานบางส่วนที่ยังคงมีปัญหาเรื่องบทบาทหน้าที่ที่ซ้ำซ้อนแต่แยกส่วนกัน รายชื่อบริษัทที่นำเข้าทุกวันนี้ก็ยังปกปิดเป็นข้อมูลลับ เช่นว่าประชาชนจะขอดูว่า บริษัทไหนบ้างที่นำของเสียพวกนี้เข้ามาบ้างทั้งในบ้านเราก็ขอชื่อไม่ได้ ในแง่ของศักยภาพของหน่วยงานรัฐในการจัดการปัญหาก็อยู่ในระดับที่ไล่ตามปัญหาไม่ทัน ไม่มีใครที่ดูแลในภาพรวมของเรื่องนี้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ยังมีรายการของเสียอันตรายที่ปรากฏอยู่ใน AJCEP และ JTEPA ซึ่งเป็นของเสียอันตรายที่มีกฎหมายไทยห้ามการนำเข้า หรือต้องมีการควบคุมการนำเข้าอย่างเข้มงวด แต่จากการค้นสถิติของทางการกลับพบว่ามีการนำเข้ามาเช่นกัน (ดูรายละเอียดในตาราง 2 ของท้ายเอกสาร)

ตัวอย่างประเภทแรกคือแบตเตอรี่ประเภทตะกั่ว-กรด นี่คือนิวเคลียร์ที่อันตรายมาก ดังนั้นคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเคยมีมติตั้งแต่เมื่อปลายปี 2536 ห้ามการนำเข้ามาเป็นวัตถุอันตรายในการผลิตตะกั่วแท่ง แต่สถิติของปี 2550 แสดงให้เห็นว่า เรามีการนำเข้าอยู่จำนวนหนึ่ง ที่นำมาแสดงนี้เฉพาะสถิติการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่น

ของเสียที่ไทยมีกฎหมายให้ต้องขออนุญาตในการนำเข้าคือพวกเศษพลาสติก พวกนี้ก็มีการนำเข้าอยู่เช่นกัน เฉพาะจากประเทศญี่ปุ่นในปี 2550 นำเข้าคิดเป็นมูลค่ามากกว่า 12 ล้านบาท

สรุปและข้อเสนอ

เรื่องของเสียอันตรายเป็นปัญหาที่ใหญ่มากสำหรับหลายๆ ประเทศ ไทยเองก็มีปัญหาเรื่องนี้มากอยู่แล้ว และก็แก้ไขไม่ได้ด้วย เมื่อพิจารณาในส่วนของเงื่อนไข-ปัจจัยทางประเทศญี่ปุ่น เป็นที่รู้กันดีว่า ญี่ปุ่นประสบปัญหาในเรื่องของปริมาณขยะ ซึ่งมีการผลิตขึ้นอย่างมหาศาลอันเป็นผลพวงที่เนื่องมาจากการเป็นสังคมบริโภคนิยมสุดขีด การเป็นประเทศที่ประกอบขึ้นด้วยเกาะใหญ่น้อยทั้งสิ้นยังทำให้ญี่ปุ่นมีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ ทำให้มีปัญหาในการกำจัดขยะปริมาณมหาศาลเหล่านั้น การฝังทำได้ยากจำกัด ส่วนการเผาซึ่งเป็นต้นเหตุของมลพิษ โดยเฉพาะไดออกซิน ก็ได้รับการต่อต้านคัดค้านจากประชาชนหนักข้อขึ้นเรื่อยๆ ทุกวันนี้รัฐบาลและบริษัทเอกชนที่รับกำจัดขยะของญี่ปุ่นถูกประชาชนฟ้องร้องดำเนินคดีหลายกรณี ทั้งกรณีที่เป็นเตาเผาขยะและหลุมฝังกลบขนาดใหญ่เนื่องจากพวกนี้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพรุนแรง อย่างเตาเผาขยะปล่อยสารพิษ เช่น พวกไดออกซิน สู่อากาศและมีผลทำให้คนป่วยเป็นมะเร็งกันมาก

ทุกวันนี้ญี่ปุ่นมีขยะชุมชนเกิดขึ้นประมาณปีละ 50 ล้านตัน ขยะอุตสาหกรรมเกิดขึ้นประมาณปีละ 400 ล้านตัน ขยะล้นประเทศกำลังเป็นปัญหาใหญ่ที่ญี่ปุ่นแก้ไม่ได้ เพราะการบริโภคของสังคมญี่ปุ่นมีแต่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทางเดียวที่จะทำให้ตัวเองพ้นวิกฤตก็คือ การส่งออกไปกำจัดทิ้งที่ต่างประเทศ ก่อนหน้าที่จะมีการผลักดันเรื่องนี้ผ่านข้อตกลงการค้าเสรีอย่างจริงจัง ญี่ปุ่นมีการศึกษาเรื่องการจัดการของเสียอันตรายเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ขยะล้นประเทศ และได้พัฒนาเป็นนโยบายหลักในการจัดการปัญหาขยะของประเทศในเวลาต่อมา ตัวอย่างเช่น รัฐบาลญี่ปุ่นได้ว่าจ้างสถาบัน IDE-JETRO ศึกษาเรื่องนี้และจัดทำรายงานการศึกษาออกมาชื่อว่า “International Trade of Recyclable Resources in Asia”¹ รายงานเล่มนี้ได้รวบรวมสถิติข้อมูลของประเทศภาคีอนุสัญญาอนุสัญญาบาเซลว่าได้มีการส่งออกของเสียอันตรายไปยังประเทศต่าง ๆ ปริมาณเท่าใด การส่งออกของเสียอันตรายที่อยู่ภายใต้การควบคุมของอนุสัญญาบาเซลด้วย และศักยภาพทางการตลาดและการลงทุนของแต่ละประเทศในเอเชียที่จะส่งเสริมธุรกิจรีไซเคิล เป็นต้น ญี่ปุ่นได้เตรียมตัวล่วงหน้าอย่างดีเพื่อผลักดันให้มีการเปิดตลาดสำหรับการค้าของเสียอันตรายและผลิตภัณฑ์รีไซเคิลแล้วผ่านกลไกการค้าเสรีหรือความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ทำกับกลุ่มประเทศเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ หนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญที่ทำให้เรื่องนี้เป็นที่ยอมรับได้ก็คือ การทำให้ของเสียทุกชนิดเป็นสินค้าหรือวัตถุดิบที่จำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมรีไซเคิล จะเห็นว่าทั้งข้อตกลง JTEPA และ AJCEP ต่างก็แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในเรื่องดังกล่าวด้วย

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับของเสียอันตรายและขยะต่าง ๆ ที่อยู่ในข้อตกลง AJCEP เหมือนกันทุกประการกับ JTEPA ที่เคยเป็นปัญหาและมีการคัดค้านกันอย่างหนัก หน่วยงานราชการที่มีหน้าที่แก้ไขปัญหานี้ รวมถึงกรมศุลกากร และท่าเรือต่าง ๆ ที่เป็นจุดนำเข้าของของเสียพวกนี้ เคยแสดงความหนักใจและไม่เห็นด้วยกับ JTEPA มาแล้ว แต่ก็ไม่สามารถหยุดยั้งเรื่องนี้ รัฐบาลไทยตั้งต้นลงนาม JTEPA กับญี่ปุ่นจนได้ และนั่นคือความผิดพลาด และล่าสุดนี้ข้อตกลง AJCEP ก็ได้ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาไปเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2551 เช่นกัน ดังนั้นคำถามสำคัญในเวลานี้ ประเทศไทยควรจะรับมือและป้องกันปัญหาที่จะเกิดตามมาอย่างไรบ้าง

ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหานี้ หรือที่จริงแล้วเป็นเพียงข้อปลอบประโลมใจก็คือ ประเทศไทยเรามีกฎหมาย นั่นคือ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ที่จะช่วยควบคุมเกี่ยวกับสิ่งที่เข้าข่ายเป็นของหรือของเสียอันตรายร้ายแรง อีกทั้งเรายังเป็นประเทศสมาชิกของอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด (เรียกสั้น ๆ ว่า อนุสัญญาบาเซล) ซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่จะช่วยสกัดกั้นมิใช่ของเสียอันตรายร้ายแรงถูกนำเข้ามาจากต่างประเทศ

อย่างไรก็ดี ความจริงก็คือ นอกเหนือจากปัญหาเรื่องการบังคับใช้แล้ว กฎหมายภายในประเทศของเราในเรื่องนี้ยังมีช่องโหว่มากมาย มาตรการและแนวทางการควบคุมยังหละหลวม ในขณะที่เรื่องของเสียอันตรายเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้รู้

¹ Michikazu Kojima, edited, International Trade of Recyclable Resources in Asia, Institute of Developing Economies, IDE-JETRO, May 2005

และความรู้ยังมีจำกัด ส่วนอนุสัญญาบาเซลก็ไม่ได้มีสภาพบังคับโดยเด็ดขาด หากประเทศคู่กรณีตกลงใจที่จะค้าขายหรือส่งผ่านของเสียอันตรายกันจริงๆ บาเซลก็อนุญาตให้ทำได้

ในกรณีของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย บทบัญญัติที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหามลพิษอันตรายของเสียอันตรายภาพใหญ่ของประเทศได้ เนื่องจาก

1) การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและความโปร่งใสในการเสนอรายชื่อสารเคมีอันตรายตามกระบวนการประกาศบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายทั้ง 4 ชนิดของกฎหมายฉบับนี้ ควรมีการแก้ไขเพื่อกำหนดให้ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วม ปัจจุบันกระบวนการนี้กระทำกันอยู่ภายในหน่วยงานเฉพาะ โดยประชาชนไม่มีสิทธิเข้าไปร่วมเสนอรายชื่อ เช่น สารเคมีที่ควรห้ามการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง ควรต้องมีการควบคุมอย่างเข้มงวดในกิจกรรมเหล่านี้,

2) ไม่มีการกำหนดกลไกทางกฎหมายให้มีการควบคุม-การติดตาม-การตรวจสอบการนำเข้าวัตถุอันตรายและของเสียอันตรายจากต่างประเทศได้,

3) บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายที่ห้ามนำเข้ายังไม่ทันสมัยและครอบคลุม,

4) บทบัญญัติที่มีอยู่ยังไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับภาระผูกพันตามกฎหมายที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันไว้ในอนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศฉบับต่าง ๆ อาทิเช่น อนุสัญญาสต็อกโฮล์ม, อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด และล่าสุดคือ ข้อตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจระหว่างไทย-ญี่ปุ่น หรืออาเซียนกับญี่ปุ่น

สำหรับอนุสัญญาบาเซลก็มีจุดอ่อนมากมายเช่นกัน บทบัญญัติที่มีอยู่ก็ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ ตัวอย่างเช่นอนุสัญญาบาเซลแบ่งรายการของเสียออกเป็น List A (ของเสียอันตราย) และ List B (ของเสียทั่วไป) ซึ่ง List A มีสารเพียง 61 รายการที่มีการควบคุม แต่ภายใต้ความตกลงทั้ง AJCEP และ JTEPA มีของเสียอันตรายกว้างกว่าการควบคุมของอนุสัญญาฉบับนี้มาก นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากเงื่อนไขในข้อตกลงการค้าเสรีทั้งสองฉบับ อนุสัญญาบาเซลก็ไม่มีผลในการคุ้มครองหรือข้อตกลงดังกล่าวก็ไม่ได้ขัดกับอนุสัญญานี้ เนื่องจากอนุสัญญาบาเซลไม่ได้ห้ามเรื่องการค้าหรือซื้อขายของเสียอันตรายระหว่างสองประเทศ หากทั้งสองประเทศให้การยินยอม แต่ในขณะที่ตัวบทกฎหมายภายใต้อนุสัญญาบาเซลที่บัญญัติข้อห้ามนี้และอาจจะมีผลคุ้มครองประเทศไทยหรือประเทศอื่น ๆ ไม่ให้กลายเป็นถังขยะของประเทศอุตสาหกรรมได้ คือ **Basel Ban Amendment** หรือบทแก้ไขของอนุสัญญาบาเซลที่ห้ามไม่ให้มีการเคลื่อนย้ายของเสียอันตรายข้ามแดนไม่ว่าในกรณีใด ๆ ก็ตาม ทั้งประเทศไทยและญี่ปุ่น ยังไม่ได้ลงนามรับรองบทแก้ไขดังกล่าว ยิ่งกว่านั้น รัฐบาลญี่ปุ่นยังมีการเคลื่อนไหวในระดับสากลอย่างหนักหน่วงเพื่อคัดค้านการมีผลบังคับใช้ Basel Ban Amendment อีกด้วย

อย่างไรก็ดี แม้ว่าเรายังมีคำถามอยู่ว่า Basel Ban Amendment จะมีผลบังคับใช้ได้หรือไม่ในอนาคตในการคุ้มครองประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาไม่ให้เป็นแหล่งทุ้มระบายสินค้าเก่าที่หมดสภาพและของเสียทุกรูปแบบจากประเทศอุตสาหกรรมอย่างญี่ปุ่นและอีกหลายประเทศก็ตาม รัฐบาลก็ควรต้องเร่งพิจารณาและดำเนินการให้สัตยาบันรับรองบทแก้ไขของอนุสัญญาบาเซลฉบับนี้ และมีการติดตามประเมินผลกระทบในประเทศที่เกิดจากการเปิดเสรีการค้าของเสียอันตรายที่

ทำกับรัฐบาลญี่ปุ่น หรือกับประเทศต่าง ๆ เนื่องจากข้อตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ทำกับญี่ปุ่นยัง อาจจะมีการทบทวนในอีก 5 ปีข้างหน้า

หากเป็นไปได้ รัฐบาลและรัฐบาลไทยควรต้องมีการเจรจาเพิ่มเติมกับฝ่ายญี่ปุ่นเพื่อเพิ่มข้อ สงวนแนบท้ายความตกลง AJCEP เพื่อความชัดเจนทางกฎหมายว่า 1) ข้อตกลงดังกล่าวจะต้องไม่มี ผลต่อการจำกัดสิทธิของประเทศไทยในการบังคับใช้กฎหมายภายในของไทย อนุสัญญาบาเซล หรือ ความตกลงด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่ไทยเป็นภาคีสมาชิกในปัจจุบันหรือในอนาคต และ 2) ในกรณีที่มี ความขัดแย้งเกิดขึ้น ความตกลง AJCEP จะไม่มีผลจำกัดสิทธิและพันธกรณีภายใต้ความตกลงพหุภาคี ด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกในปัจจุบันหรือในอนาคต

ตาราง 1: ตัวอย่างเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้วที่นำเข้ามาจากประเทศญี่ปุ่น พ.ศ. 2550

พิกัดรหัสสถิติ	รายการสินค้า	ปริมาณนำเข้า จากญี่ปุ่น	มูลค่านำเข้า (บาท)
8471.3010.800	เครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดมือถือ รวมทั้งปาล์มท้อป และเครื่องช่วยงานส่วนบุคคลแบบดิจิทัล (พีดีเอ) ที่ใช้แล้ว	320 ชิ้น	10,642,663
8471.3020.800	แล็ปท็อป โน้ตบุค และซันโน้ตบุคที่ใช้แล้ว	4,303 ชิ้น	32,171,462
8471.4110.800	คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (PC) ที่ใช้แล้ว	8,830 ชิ้น	2,649,759
8471.5010.800	หน่วยประมวลผล (CPU) สำหรับคอมพิวเตอร์ส่วน บุคคลและคอมพิวเตอร์ชนิดพกพาใช้แล้ว	1,725 ชิ้น	6,489,853
8471.6030.800	แป้นพิมพ์คอมพิวเตอร์ (Key board) ใช้แล้ว	1,050 ชิ้น	4,994,125
8473.3010.800	แผงวงจรพิมพ์ที่ประกอบเสร็จที่ใช้แล้ว	27,631 ชิ้น	2,760,651
8522.9010.800	ชุดประกอบแผงวงจรพิมพ์สำหรับเครื่อง บันทึกเสียงและถอดเสียงที่ใช้ในทางโทรทัศน์ การ กระจายเสียง การถ่ายทำภาพยนตร์ ที่ใช้ แล้ว	15,247 ก.ก.	142,646,359
8532.1000.800	ชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ ที่ใช้แล้ว	30,274 ก.ก.	58,870,660
8532.2200.800			
8532.2300.800			
8532.2400.800			
8532.2500.800			
8533.4000.800			
8534.0010.800 8534.0030.800	ชิ้นส่วนวงจรพิมพ์แบบหน้าเดียว และแบบหลายชั้น ที่ใช้แล้ว	67,438 กก.	259,922,990
8536.3000.800 8536.4100.800	เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับตัดต่อหรือป้องกัน วงจรไฟฟ้า หรือสำหรับต่อกับวงจรไฟฟ้า หรือต่อ ภายในวงจรไฟฟ้า ได้แก่ เครื่องอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับป้องกันวงจรไฟฟ้า ที่ใช้แล้ว	2,565 กก.	2,518,998
8536.6911.800	ปลั๊กโทรศัพท์ชนิดที่เหมาะสมสำหรับใช้ตามบ้านเรือน ที่มีความสามารถในการรับกระแสไฟฟ้าที่กำหนด ได้น้อยกว่า 16 แอมป์ ที่ใช้แล้ว	23,433 กก.	38,510,934

พิกัดรหัสสถิติ	รายการสินค้า	ปริมาณนำเข้า จากญี่ปุ่น	มูลค่านำเข้า (บาท)
8538.9011.800	ชิ้นส่วนต่างๆ ของปลั๊กโทรศัพท์ รวมทั้งแผงวงจ ไฟฟ้า ที่ใช้แล้ว	17,984 กก.	101,690,551
8539.2220.800	หลอดไฟที่ใช้ในเครื่องอุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่ ใช้แล้ว	12,170 ชิ้น	1,196,718
8541.1000.800 8541.3000.800 8541.4010.800 8541.5000.800	ไดโอด ทรานซิสเตอร์ และอุปกรณ์กึ่งตัวนำที่ใช้ แล้ว	82,115,568 ชิ้น	57,105,760
8542.3100.800	ตัวประมวลผลและตัวควบคุมที่ประกอบเข้ากับวงจร ต่างๆ ที่ใช้แล้ว	167,497,545	1,156,278
8542.9000.800	ส่วนประกอบวงจรรวมที่ใช้ในทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ ใช้แล้ว	3,629 กก.	76,025,209

**ตาราง 2: ตัวอย่างของเสียอันตราย (ประเภทเคมีวัตถุ) ที่ญี่ปุ่นส่งออกมายังประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2550**

พิกัดรหัสสถิติ	รายการสินค้า	จากญี่ปุ่น	
		ปริมาณ (กก)	มูลค่า (บาท)
2620.3000.000 และ 2620.4000.000	ซีแร่ ซีเถ้า และกากจากกระบวนการผลิตที่มีโลหะ หนัก (ยกเว้นการผลิตเหล็กและเหล็กกล้า)	11,220	249,439
2621.9000.090	ซีแร่และซีเถ้าที่ไม่ได้ระบุประเภท	582,400,381	503,393,233
2710.9100.000	เศษน้ำมัน ที่มีสารพิษปนเปื้อน	3,936	413,422
2710.9900.000	เศษน้ำมันที่ไม่ได้ระบุประเภท	364,052	48,340,624
2844.4090.090	กากกัมมันตรังสี และกากอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุประเภท	49	1,921,540
3825.4900.000	ของเสียที่เป็นตัวทำลายอินทรีย์ที่ไม่ได้ระบุ ประเภท	1,020	318,747
3825.9000.000	เศษเหลือทิ้งจากอุตสาหกรรมเคมีหรือจาก อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกัน ที่ไม่ได้ระบุประเภท	4,112	6,137,449
7802.0000.000	เศษและของใช้ไม่ได้ที่เป็นตะกั่ว	93,172	8,929,538

ตาราง 3: การนำเข้าแบตเตอรี่ชนิดตะกั่ว-กรดที่ใช้แล้ว

(ห้ามการนำเข้ามาเป็นวัตถุดิบในการผลิตตะกั่วแท่ง ตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ 6/2536 วันที่ 15 ธันวาคม 2536)

พิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	ปี 2550	
		ปริมาณ (ชิ้น)	มูลค่า (บาท)
8507.1010.800	แบตเตอรี่ชนิดตะกั่ว-กรดที่ใช้แล้ว ชนิดที่ใช้กับเครื่องบิน	50	68,263
8507.1090.800	แบตเตอรี่ชนิดตะกั่ว-กรดที่ใช้แล้ว ชนิดอื่น ๆ	21	22,140

ตาราง 4: การนำเข้าประเภท เศษ เศษตัด และของใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตาม
(ต้องขออนุญาตการนำเข้า ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการนำเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 112) พ.ศ. 2533)

พิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	ปี 2550	
		ปริมาณ (กก)	มูลค่า
3915.3000.000	เศษซากของพลาสติก พีวีซี	25,930	543,730
3915.9090.000	เศษซากที่เป็นพลาสติก ชนิดอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้	664,293	12,185,254